

COMMENTATIO
TRIUM
VIRGILII
LOCORUM VINDEX.
AUSPICII ET PROLUDII LOCO PRÆMISSA,
GYMNASII BEROLINENSIS
NATALITIA,
DECLAMATIONIBUS
POETICIS ET ORATORIIS
d. x. DECEMBR.
HORA MATUTINA IX. AD XII. ET POMERID. II. AD IV.
AUDITORIO MAJORE
CELEBRANDA
INDICUNTUR,
QUOS SALUTAMUS REVEREMURQUE GYMNASII
P A T R O N O S ,
QUEM VENERAMUR
· EPHORI
TITULO MERITISSIMUM,
QUOSCUMQUE MUSIS NOSTRIS BENE VELLE
ET NOVIMUS ET CONFIDIMUS,
CONDECORANDUM PRÆSENTIA SUA SOLENNITATEM, AD ANIMANDUM
FAVORE SUO ORATUROS, HUMANISSIME INVITANTUR

JOH. FRID. BEHRENDT,
GYMNAS. BEROL. CORRECT.

BEROLINI, TYPIS HENNINGIANIS, MDCCXLV.

a. VIII. 8.

bill
8

um primum Bibliothecæ Miscellaneæ Ham-
burgensis initia & quasi incunabula, publi-
cis prorita & significata indiciis, mecum
in animo reputarem, gratulabar reip. lite-
rariæ de tam commodo instituto, gratula-
bar consilii & inventi hujus auctori & stato-

ri Cel. Professori Kohlio, qui, si diem dies, ut in literarum incre-
mentis fieri solet, docuerit, tam plana & compendiaria edendi via,
seu novâ commenta, seu spicilegia erudita in promtu forent, se in do-
ctorum insinuaverit consuetudinem. Probavi unice cautissimas non
magis quam liberalissimas iustituti leges, medium inter sentiendi pro-
fanam licentiam & servitutis religiosæ miseriam cursum tenentes. Gra-
tiam tabernis librariis Editor celeberrimus videbatur fecisse tot pin-
gvium, argumentosarum, & inutilium, quibus obruta resp. literaria ge-
mit, commentationum, ex scriniis fere aliorum, occasione laureolæ
forte fortuna inventæ, expilatarum, quibus mole immensis & nume-
ro innumeris Theocriti illud occinas,

A 2

ω5

oll. diss. A
8

ως μύρμακες ἀνήριθμοι ναι ἄμετροι.

Quarum planici consarcinatores, si quid luce censuraque publica publica dignum elucubrati fuerint, theatrum hic invenire poterant apertum, ertum, in quo, missis aliorum jam occupatis partibus, suam ipsi Musam exsulta exsultare juberent. Nihil enim hic prius, nihil antiquius haberi intellexerit, quam ut accurate diligenterque excogitata, in elegans & sensibus p̄sibus prolixius, quam verbis aut mole compendium contrahantur, cum recum recte alicubi Demosthenes pronunciet: οὐ τὸ μέγα ἔν δλλὰ τὸ ἔν μέγα. Μέγα. Non quod magnum, bonum: sed quod bonum, magnum.

Jucunda hæc fuerant omnia. Cum vero Criticas quoque quoque artes & humanitatis studia, fati injuria dicam an seculi invenustate, usitate, negligēta, in eandem Bibliothecam admitti, imo etiam invitari, excitri, excitari, & peramanter excepta foveri ornarique animadverterem, non jamon jam in sinu gaudebam, Germaniae priscum ex literis splendorem augm auguratus, sed effusa bacchatus voluptate plausus testem erupi vetepi veterem formulam: Δότε ορότον, ναι πάντες μετὰ χαρᾶς ητυπήσατε.

Primus adeo Tomus, doctissimorum parentum fetus, cum, cum secundinis liberatus in lucem prodiisset, incredibili ejus perlustrandi avitatem inflammatus incidi in Critica Cel. Heumannii auspicia, Noia, Novem Virgilii locorum Emendationes pag. 477. insertas. Fama veterar veterani in his literis Palæmonis & Aristarchi multa & magna minabatur, tatur, tantoque cupidius ex ungve hoc leonem agnoscere gestii, quanto raro raro rariorem ad scripta celebratissimi Polyhistoris devertendi copiam temporæ tempora illa mea indulserant. Nec præcepta mente opinio omnino augurai augurantem fefellit. Aesculapium agnovi, vulnerum, magnis medicis intacto intactorum, cura occupatum. Herculem agnovi, difficultates hydra pejora peiores ex Æneide tollere conantem.

Ut vero (multa enim fuit lectæ repetitio paginæ, multæ, multa confessio) penitus vulnera & difficultates mente penetravi, dissim, dissimulare non possum, quam minime me pati potuerim, qui novem Vivem Virgilio plagas intentari, novem scopulosas & lubricas objici difficultates cultates persvasum haberem. Vim feci intelligentiæ, ut assensu quomodo quomodo que excitato meum stuporem, quam tanti Aristarchi temeritatem: meum ἀνθολκῆς studium, quam tantæ spongiæ licentiam accusarem.

At

At cum nihilo magis assensum a me inpetrare possem, quam qui nihil inpetrant: cum, vel nobis silentibus, Posteritatis, cuius hodie forte reverentia exuitur, censuram tumultuosos in sympulo fluctus notatione satyrica exagitaturam, vel justissima severitate damnaturam timebam: sejuncta tanti veneratione viri a sentiendi & scribendi libertate, literatores in eruditorum republica, nullius sub regno dictatoris, agere arbitratus, manum tandem ad convellenda Emendationum Heumannianarum fundamenta admoxi, eam censuræ laudem mihi proponens, quæ ex re & vero judicia dispensaret, non supparasitans ex affectu & gratia, noxias auctoribus priscis machinas, & insidias periculi plenas, silentii famulantis tegeret involucris.

Retrahebat rursus animum a proposito illa cogitatio, Virum doctum in deliciosissimis doctrinæ suæ epulis has tamquam adjiciales adposuisse cœnulas, &, ut in re subita structoribus evenire solet, lanicum olim bene dispositarum lautitas hujus alieni embammatis missu corrupisse. Hærebat in memoria vere, ut solebat, & libere, dictum Petri Burmanni in Commentariis ad Phædrum, quod vim ingenii nostri suæ sibi tenuitatis consciæ ad huc quidem retinet, quo minus criticam quotidianis suis deliciis, poëtis veteribus, intendat limam. *Magnum eos famæ periculum adire dicit, qui non poëtæ in poëtas commentarios aut notas scribunt.* Credebam, felicius forte in auctoribus historicis & oratoribus rem gessisse Virum Celeberrimum, quam in Poetarum principe, hasque temere & tumultuarie expromtas dapes superiorum deliciarum pretio & suavitate excusari posse.

At cum tempore interjecto ex literis amici certior essem factus, Censorem plerasque Bibliothecæ laudatæ insertas emendationes olim jam protulisse in Dissertatione Gottingensi, Historiæ literariæ Fragmenta aliquot exhibente: mire sibi Criticis his epulis tamquam Jovis cerebello placuisse, nec forte, qui talia nauseare sustineat, inventum iri, reputasse, conjeci, non vano fortassis augurio delusus.

En, Lector, primum Emendationis Heumannianæ caput.

Lib. I. Æneid. 591.

*Scindit se nubes, & in æthera purgat apertum.
Restitit Æneas, claraque in luce refulsit.*

A 3

, Prio-

„Priorem versum, cuius depravatio manifesta, hunc in modum ali-
 „quando corrigebam, & dum (vel dumque) æthera purgat aperat apertum,
 „restitit Æneas, hoc est, nubes, quæ circumfusa Æneæ reddic reddiderat
 „eum inconspicuum, tunc dissipatur & disjicitur, atque ita, dum i, dum pur-
 „gat suo discessu aërem, cumque aperit & perspicuum reddit, stat it, stat Æne-
 „as in medio, claraque in luce refulgens ab omnibus conspicitur. sicutur. At
 „postea probabilior in mentem venit emendatio, hæc scilicet: cet:

Scindit se nubes, atque æthera purgat. Apertus

Restitit Æneas, claraque in luce refulsit.

„Apertus, hoc est, e suis tenebris in lucem reductus, atque itatque ita om-
 „nibus nunc conspicuus.

Ordinem hunc servabimus, ut primo integratem & elm & elegan-
 tiam veteris lectionis asseramus: dein vero litem novæ moveamus veamus ma-
 nui. Priorem versum *manifestæ depravationis* postulat. Sed p Sed postu-
 lat tantum, non coarguit. At æquum est, nos judicio certo, certo, non
 imperiosis dictatis aut criminationibus nudis stare. Depravatio ravatio neque
 in epitheto: *æther apertus*: neque in phras: *in æthera purgat* furgat fingen-
 da est. Epithetum est frequens, & si quid aliud, poetici gætici gustus.
 Æn. I. 159. de Neptuno, cum ventos & tempestates coercuisset: cuisset:
Cæloque invectus aperto.

Ov. I. Art. 248.

Luce Deas cæloque Paris spectavit aperto.

Idem I. Fast. 681.

Cum serimus, cælum ventis aperite secundis.

Idem VI. met. 693. Ubi Boreas gloriatur de se:

Idem ego, cum cælo fratres sum natus aperto,
(Nam mibi campus is est) tanto molimine luctor,

Ut mediis nostris concursibus intonet æther.

Bene ergo Virgilius Nubem, qua Ænean cum Achate texerat exerat Venus,
 dicit conversam in æthera apertum. Nam Venus Æn. I. 413. 413. obscuro
 gradientes nære sepsit & v. 416. nubes hæc dicitur *nebulæ amictæ amictus*, &
 v. 520. dicuntur iidem *nube cava amicti* speculari.

Non hæc disputamus adeo contra Cel. Heumannum, vium, videtur
 enim si non hodie, olim quidem probasse epitheton hoc, quia:, quia in pri-
 ma

ma emendatione retinet: *dumque æthera purgat apertum.* Sed forte quis aliis moveat difficultatem, cui vel lectio vetus, vel emendatio nostri parum concinna videri possit, quod *æther* per se sit liquidus, & semper innubis: *æther* enim est illud quod aëra complectitur, ignea illa natura, sive omnis siderea compago. *Aer* autem, ut Cicero finit, est animabilis & spirabilis natura telluri circumfusa. *Aer* ergo proprie posset dici *apertus*, quia nubibus & procellis contegi possit. *Æther apertus* haberet otiosam ταυτολογίαν in epitheto.

Hac Grammaticorum subtilitate inductus Rostochiensium doctissimus ille, ex quo multa didici, Zinzerlingius in Promulg. Crit. cap. X. emendaverat in Statio VI. Theb. 352.

Parnassi summo spectabat ab aere terras.

Ubi legitur *æthere*. Sed nec Barthius olim, nec post Cel. Drakenborgh. ad Sil. XIII. 527. probat. qui & ibidem voces *aer* & *æther* a librariis saepe confundi docet.

Utique Poetæ ἀνανθολογίας tales Grammaticorum & veterum Philosophorum dictata parum curant. Ovid. IV. Fast. 5. ad Venerem:

*Scis, Dea, respondi, de vulnere. Risit, & æther
Protinus ex illa parte serenus erat.*

Idem III. Art. 55. omen Veneris propitiæ accipit

- - - - -
purior æther

Fulsit & e toto pectore cessit onus.

Idem III. Fast. 285. de Jove:

Effusis æthera siccat aquis.

Æther si serenus dicitur & purior, etiam potest dici nebulosus, obscurus & sim. Et re vera dicitur. Ovidius, liceat enim plura ex familiari poeta, testimonia petere, XIII. Met. 581. *æthera in nubibus latentem.* XV. Met. 804. *æthereum nubem.* I. Fast. 682. *ætheriam aquam* i.e. pluviam dicit. Sil. XVII. 377. *ætherias trahat Hannibal auras.* Ibidem v. 52. *aqilæ per purum æthera lapsæ.* Conf. Sil. XVII. 408. II. 37 Georg. IV. 76. quæ loca satis evincunt, *æthera* apud poetas & aera saepe confundi.

Hæc breviter de parergo, de quo plura vellem, nisi morosiores judices ipsius ἔργος me oblitum cum flagitio clamantes audirem.

Quod si Cel. Heumannus nullam in locutione: *æther apertus* querit difficultatem aut corruptelam, depravationis crimine, quoniam vix aliud

vix aliud supereft, petet & invadet phrasin: *purgat in æthera.* Ara. Atqui si recte ordinem verborum serves, optime sensus se habet: *Nubes Nubes* (si, ve, obscurus iste nebulae amictus) *scindit se*, & *purgat se in æte in æthera apertum.* Pronomen *se* hic *ἀπὸ τῆς οὐρανοῦ* repetendum: sicut Æncut Æn. VI.

II. de Sibylla:

*magnam cui mentem animumque
Delius inspirat vates, (cui) aperitque futura.*

Sed elegantiam hujus ellipfeos ne hi quidem ignorant, qui ære lai ære lavantur. Videatur Cortii Index ad Salust. in V. Ellipsis.

Restat, ut *nubes se purgat in æthera* offensionis gravitatem haatem habere videatur. Illa vero dictione, ita vivam valeamque, nihil apehil apertius, nihil venustius exstat. Poeta vult: *nubes transit, convertit, mutit, mutat se in æthera apertum.* Sed non simplicioratione contentus, magis prægis proprio, ad rei naturam accommodatore, & prægnantiore utitur verbo. verbo. *Nubes purgat se*, ut & mutationem, & mutationem in purius incius indicet. Exempla subjiciemus hujus copiae poëticæ, in diverso diversis iiversis mutationibus aptando sermone, illustris. Hor. I. Od. XIII. 8. *lent. 8. lentis penitus maceror ignibus.* Non *uror* tantum, sed etiam ex igne illo conficiar macie.

Apud Ovid. IV Fast. 554. Ceres Triptolemum puerum in foci vii foci vivente favilla,

*Obruit, humanum purget ut ignis opus. purget plus est quam tollit,
demit. Liberandum a mortalis contagione corporis dicitris dicit Naso.*

Æneid. XII. 861. Furia

Alitis in parvæ subito collecta figuram.

Quæ v. 865. simpliciter dicitur *banc versa in faciem.*

Ovid. III. Am. El. V. 12. dixit in liquidas aquas *versas nives.* At III. At III. Trist. 27. pulchre: *solutas verno sole.* Pulcrius III. Fast. 236. *victas Sole* tepente nives.

IX. Met. 399. In annos primos *reformatus* senior Iolaus. ConcinConcinnius & plenus dicitur, quam *transformatus.* Re indicat repetitam petitam formationem.

I. Art. 761. de Proteo:

*Utque leves Proteus modo se tenuabit in undas. tenues proyes propriæ dicuntur aquæ. Versus in aquas apte dicitur *tenuatus.* *tatus.* Gemini num hoc plane est exemplum cum Nostro Virgilii logilii loco: Ibi leves*

leves undæ opponuntur solido & duro corpori. Hic apertus aether contenditur cum æthere crasso & condensato.

Ex adductis etiam locis peripicum est, præpositionem *in* significare illud, in quod res aliqua convertitur. Sive, ut Philosophorum vocabulo utar, *in* notat terminum mutationis *ad quem*. Conf. Ovid. X, Met. 295.

Jamque coactis

Cornibus in plenum novies lunaribus orbem.

X Met. 285. *flectitur cera pollice tractata in facies multas.*

Rem. 623. *in vulnus antiquum redit cicatrix.*

III. am. VII. 31. *Carmine laesa Ceres sterilem vanescit in herbam.*

Sic quoque *nubes se purgat in aethera apertum*, id est, purgat se, ut fiat aether apertus. Nemo vel neglecto vel non intellecto instituto nostro in cumulandis locis detrectabit, si humanitatis legem, quam Natura scripsit, sapientia comprobavit, libertatem omnibus æquam minus invidere perspexerit.

At si *aether omnino accipiatur pro coelo & opponatur aëri*, ut supra disputabamus: non minus facilis & expeditus evenit sensus: *Nubes se purgat, id est, se dissipat & dissolvit in aethera apertum. Rarefcit, evanescit, abit in coelum clarum & liquidum.*

Nonne haec clara & quasi Solis radio scripta? Ite nebulae & date locum luci! Td *in* notat locum, in quem se nebula recepit & dispersit. Quando coelum est serenum sive apertum, facilius extenuari possunt nubila. Sic dicimus verba, sonos, in auras ire. Sic apud Ovid. III. Met. 395. *succus corporis omnis abit in aëra.* Erat sermo de Echone conversa.

Non tenemus calamum, tam causae liberalitas nostræ est ambitionis, quin & hoc adpingamus: Si *aethera accipiamus primo sensu pro aëre*, tunc *nubes purgat se in aethera sic explicari etiam potest: Nubes, hoc est, aër caliginosus & nebulis condensatus tam purus fit, sicut coelum, quum nullis obductum est nebulis, quum liquidum & serenum est.* In enim similitudinem rei notat. Æn. II. 532.

Portus ab Eoo fluctu curvatur in arcum. Ubi Serv. In similitudinem arcus.

Aut si similitudo displicet, exponemus particulam *in de fine & usu.* Purgat se *nubes in aethera apertum*, hoc est, *nubes se puram agit, se dissolvit, ut evanescat: fiat ut aether apertus, quod modo fuit obscurus*

B

aëris,

aer, nebulaeque amictus. Georg. I. 219. humus dicitur exerceri in rceri in messem triticeam. Georg. II. 154. Squameus in spiram tractu le colligie colligit anguis. Ov. 2 Art. 68. in iter librare corpus. Sic consulere in communis commune, i. e. in communem usum Ter. Andr. III. 3. 16.

Videat Censor & Corrector ille Celeberrimus, quam lectionis priscae defensores δυσκαθαιρετοι sint! Tot praesidia habet veritas antritas antiqua!

Defunctis longo & laborioso vindiciarum labore, quem (quem dictatorius Emendantium fastus inponere solet, novam Critici lectiici lectionem expendamus. Scrupulum divinus auctor noster dum eximere tamere tentat, alios injicit. Si licet σῦνα σῦνα, οὐ τηνάφην τηνάφην dicere, licere, vide, amabo Tautologiam. Dum nubes purgat aethera, apertus Æneas Æneas restitit, claraque in luce resulfit. Aperire explicuit: perspicuum recuum reddere.

Quid ergo: Æneas apertus (i. e. conspicuus) in clara luce resulfit resulfit i. e. conspicuus fuit. Æneas conspicuus fuit conspicuus. Ne q. Ne quaeso audiant manes Andiani, neque umbra Hispana, doctissimoctissimus La Cerda, qui tautologiis altissimo ex Virgilio profligandis mindis maxime desudavit, quia bis eamdem dicere sententiam nusquam & uam & numquam fuit in pretio. Vide animam illam Virgilii ad Æn. IV. Æn. IV. 351. pag. 430. b.

Attende, Lector, porro ad frigus in voce restitit. Quam εὐγαμ ἐνσόχως vir acutissimus commentatur: Apertus Æneas restitit! Etit! Restitit hic non potest significare, constitit, gressum continuit. Quid. Qui enim obambularet Æneas, quum operam daret Oratori suo Ili suo Ilioneo, & respondentri reginæ? qui deambularet in templo frequentissimo, in populi humeris densi coetu? Restitit nempe est superfuituperfuit, reliquus mansit. Sic Ov. V. Met. 436 de Cyane in aquam liqueclichecidente:

Restatque nihil, quod prendere posses.

De Echo III. Met. 395. postquam succus corporis omnis in aenis in aëra abit, Vox tantum superest atque ossa supersunt.

Subducamus novae lectionis rationes: Apertus Æneas restitit, estitit, id est, superfuit. Mirum vero, si quis supersit, qui ex caligine eligine extrahitur? quasi quis aperiri possit, qui non supersit? Non-ention-entis nullae sunt affectiones scholae adhuc philosophorum habent.

Ceterum suo quisque abundet sensu. Timidior equidem videm videri volo in auctoribus quam audacior. Mihi lectio nova vappide sippide se habere,

re,

re, prisca pisce sanior semper visa est. Nunc alterum Virgilii, sanum quidem, membrum tractemus, in quod noster involat.

EMENDATIO SECUNDA.

Æn. IV. 90. Nec Teucris addita Juno Vsquam aberit) illud *addita* multum cruciavit interpretes. Verum non est interpretatione hic opus, sed emendatione. Evidem sic lego: *nec Teucris (addit) Juno usquam aberit.* Similis locus est lib. VI. 854. Sic pater Anchises: *atque haec mirantibus addit: adspice, cetera. Juno vero* tribus syllabis hic dicitur, uti *Iulus lib. V. 569 & 570. ac Lib. IX. 232.* Neminem scio ex Interpretibus, posteaquam in tanta collocatis luce fruimur literis, quem vox *addita* hoc in loco vexaverit. Evidem aliquos viderunt ventos, alias prospexerunt procellas, ut spiritum hunc minime pertimescant. Praefiscine dixerim, nullibi magis bene esse mihi, quam hoc in loco. Miror, si doctissimo demerendisque Virgilii manibus nato Critico haec excidat ore querela. Ad tria, quae commentabimus, revocari possunt capita. Primo vulgatam, quam consertis manibus retinemus, lectionem vulgari illustrabimus & confirmabimus interpretatione. Postea symbolas nostras Exegetico-Criticas adjiciemus. Tandem monstrum, in lectione Heumanniana, tamquam vernam in herili domo natum, aperiemus.

Sibylla, Æneæ ad Italiam cum classe delato, vaticinatur. Denuciat bella futura. Vult eum paria concipere in *Trojano & Latino*, quod instat, bello. Ad *Trojam* Simois & Xanthus, in *Latio* Tibris & Numicius, fluvii fortia cæforum corpora volvent. *Illic* Achilles fortissimus erat hostis, *bic* alter Achilles, Rutulorum Rex Turnus. *Illic* atrox & infesta fuit Trojanis Juno: Eadem in *Italia* non aberit. Novo *Simöenti*, novis *castris Doricis*, novo *Acbilli* addetur summæ loco *Juno*, quæ nusquam aberit a Teucris, ut res eorum quietas turbet. Sic fere Sol meus Cerda interpretatur, quem ego flos subnascens Gratiis & Lubentiis secundis sequor.

Sede, quæso, Lector, ad calculos, & contextui verborum intende animum: Sic canit Sibylla enthea:

- - - *in regna Lavini*
Dardanidæ venient (mitte bane de pectore curam)

B 2

Sed

*Sed non & venisse volent. Bella, horrida bella
 Et Tibrim multo spumantem sanguine cerno.
 Non Simois tibi, nec Xanthus, nec Dorica castra,
 Defuerint, alius Latio jam partus Achilles,
 Natus & ipse Dea: nec Teucris addita Juno
 Usquam aberit, cum tu supplex in rebus egenis
 Quas gentes Italum, aut quas non oraveris urbes.*

Hic primo adferamus vulgarem interpretationem, optimam optimam & verissimam, nisi nostra (absit invidia dictis) facilior & commode commodior, æque saltem similis vero fuerit.

Servius ad locum vexatum a Critico Nostro haec dedit: *dedit: addita Juno) inimica.* Est autem verbum Lucilii & antiquorum, ut Pla, ut Plautus: *Argus*, quem quomdam Ioni Juno custodem addidit. Erythraei nthraei margo habet: *addita i. adfixa*, & per hoc infesta. Macrob. VI. c. 4 At N. At Macrobius dicto loco hunc, quem imitatum esse censet Virgilium, locum, locum producit: *Si mibi non praetor siet additus, atque agitet me.* Eleg. Elegantia, quam affectare creditur Maro, latet in verbo *additus*, quando in modo in malam accipitur partem. Forma sane sermonis, nec protrita, nec concava conculcata! Quaerebam lectis interpretibus similia loca: Et haec inveni: Geni: Georg. I. 150. Ceres dicitur docuisse usum aratri, at

*Mox & frumentis labor additus, ut mala culmos
 Esset rubigo.*

Hor. III. Od. 4 77. *Incontinentis nec Tityi jecur
 Relinquit ales, nequitiae
 Additus custos.*

Ter. Eun. I. I. 33. *addere molestias.*

Sil. II. 224. *- - - tantone cavetur*

Mors redditura metu, nascentique addita fata.

Loquitur de morte, quam ipsa paene infert nativitas.

Sil. XIII. 581.

Luctus edax maciesque malis comes addita rebus.

Paulo post nactus favore Praefulsi nostri, politioribus literis adceris addictissimi, Summe Venerabilis SÜSMILCHII, fautoris imo Patroni Patroni candidi, editionem SILII Drakenborchianam, plura inveni exempla hujus noxiae notionis, quae in verbo *additus* ineft. Diligentissimus esimus enim & in sacratius Minervae album opinione doctiorum omnium & sem & sermone relatus Drakenborchius ad Sil. II. 565. laudat Statuum II. Theb. 319.

Et

*Et qua non gravior mortalibus addita curis
Spes, ubi longa venit.*

Et V. Theb. 33. o miserae! quibus hic furor additus, o nox!

Et Sen. Agam. 589.

*Heu! quam dulce malum mortalibus additum
Vitae durus amor.*

ad quem locum notata Gronovii commendat.

Et cum per otium redirem ad lectionem Drakenborchianae Editionis, obtulit se diligentia Nic. Heinsi ad Sil. III. 350. quae, ut pauca referam, haec congesit: rabiem addiderat pueri patrius furor. Fastis labem addere. Addere mentibus iras. Addere invidiam Cannis &c.

Per Fidem Candidam, vir doctissime, quae crux, in tanto auctorum concentu, cum vulgo Interpretum locum Maronianum sic consti- tuere & explicare: *Et Juno Teucris addita (in perniciem) nusquam aberit.*

At vero fallimur. Viro Celeberrimo numquam forte in mente venit, ut ob significationem & interpretationem vocis *additus* locum hunc pro deposito & conclamato habeat. Si enim vocem *additus* crucem figere causabitur, annon etiam magis cruciabit phrasis *aderit*, quam ipse met retinet. Legit: *Nec Teucris Juno usquam aberit. Non aberit itidem in bonam valet partem.* Aen II. 620. *Venus ad Aeneam:*

Eripe, nate, fugam, finemque inpone labori.

Nusquam abero.

Quid, si ne sic quidem stomachi Critici fastidium deteximus, forte Vir doctissimus, missa phasi, in sententia insipidum quid sensit. Videtur idem enim bis dici a poeta: *Juno addetur Teucris. Juno non aberit a Teucris.*

Dabit veniam Criticus, imo Lector. Indulgendum est divinationibus. Sic enim optime cruciantur Vindices locorum veterum, cum quid accusatorie molesti Dictatores vitio vertant, vel criminentur, explorare nequeunt. At si Delio natatore non adverso utemur, forte difficultas haec μεγάλη in Critico nostro habuit ρόπην ad lectionem veterem exilio multandam.

Quomodounque res se habeat, facile vel sic nos expediemus. Primo, potest Juno adfixa & addita esse Trojanis, sed non ubivis. *Nusquam aberit*, ubivis imminentre Junonem additam infert. Dein, similia explanationum & intentionum exempla familiaria sunt auctoriis.

Æn. XI. 12. . . namque omnis eum stipata tegebatur
Turba ducum, comes datus ibat.

Æn. V. 394. . . Non laudis amor, non gloria cessit
Pulsa metu.

v. 445. Celerique elapsus corpore cessit.

Lucret. I 344. Non tam sollicito motu privata carerent.

Sen. Oed. 52. Nec ulla pars immunis exitio vacat.

Vid. Eruditissimus Excursus Acutissimi Cortii ad Salust. pag. 396. ; 396.

Hactenus, quid interpretes. Nunc nostram adjiciemus symnum symbolam. Mittimus infestum vocis additus significatum. Additus simpus simpliciter notabit adjunctus. Sic ordinamus & interpretamur locum: Etum: Et Juno addita (tanquam novum malum enumeratis, sc. novo Simoenti, noenti, novis Grajis, novo Achilli, in expeditionibus illis & praeliis Italicis) nusquam aberit Teucris. Fraudis fuit interpretibus imprudentia. Nia. Nimis praecipites fuerunt. Addita conjunxerunt cum Dativo Teucris. Cris. Conjugendum vero erat cum Dativo, qui per ellipsis a communi r̄imuni repetendus erat. Sæpe vox, in primis adjectivum vel verbum non regitur a proximo, juxta quod stat vocabulo: sed absolute capienda, vel ad avel ad aliud remotius trahenda est. Exemplis, ne meras loquar tenebras, illustrab illustrabo.

Sil. II. 543. de Junone Tisiphonen instigante:

*Sit voce instimulans dextra Dea concita sævam
Eumenida incussit muris.*

Vox concita juxta ablativum *dextra* adstat. At non regit regitur ab illo. Licet possit regi. Quidni liceret dicere: *dextra alicujus concius concitus*. At in loco Silii constructio talis locum non habet. Non enim Jenim Juno dextra concita fuit: sed concita, irataque Juno Tisiphonem dextra sua incussit muris.

Vox concita hic absolute ponitur, vel per ellipsis supplendus est ablativus, *ira, æsta, furore* quo concita fuit Juno: ut in nostro Viistro Virgilii loco: Juno, quæ est addita scilicet *malis* enumeratis, nusquam aliquam aberit Teucris.

Sulpitius in Perioda Eunuchi v. 6.

Eidem (Thaidi) Eunuchum, quem emerat, tradi jubet jubet

Tbaidis amator Phædria, ac rus ipse abit,

Tbrasoni oratus biduum concederet.

Oratus per Græcismum videtur regi a proxima voce Thrasoni. Pisoni. Potest certe. *Tbrasoni oratus*, id est, a Thrasone. Sed non regitur. Nur. Nam a Thaide, non a Thrasone Phædria exoratus fuit.

Pro-

Propert. II. 6. 9. ad Cynthiam:

*Anne ego transirem tua limina clausa maritus,
Respiciens udis obdita luminibus.*

An hic *luminibus udis obditas* fores concipiems? Num lumina claudunt & obdunt limina? Apage talia. Construendum est: *An ego maritus transirem tua limina, non tantum clausa, sed & repagulis obdita?* *an udis respicienda mibi essent luminibus?*

Tibul. III. 6. 39.

*Gnosia, Theseae quomdam perjuria linguae
Flevisti ignoto sola relicta mari.*

Hic *relicta*, cave, trahas ad proximum *ignoto mari*. Non enim Ariadne, dum navigaret, flevit & relicta fuit in ignoto mari. Relicta fuit in insula Naxo. Flevit apud litus: querelas *ignoto mari* (tertius hic est casus) exposuit. Vid. ad hunc locum Broukhufius. Unde ergo pendet *relicta*? Supplendum est aliud per ellipsin: *a Theseo perjuro relicta*, Sil II. 237. de Therone:

Herculeae custos videt impiger arae.

in pugna impiger: sed non tunc custos impiger arae erat.

Sil. XVI. 183. *Hannibal afflictis aderat nova fædera quaerens Rebus.*
non afflictis rebus aderat, sed aberat ab illis. *Quærebat auxilia*
rebus afflictis sed in aula potentiore.

Idem XVII. 383. - *nunc instanti raptum avehe leto.* Jupiter ad Junonem Hannibal interitum deprecantem loquitur. *Raptum instanti leto non conjungetur.* Vivebat & victurus erat Hannibal. Sensus: raptum sc. tuo auxilio Hannibalem avehe ab instanti leto.

Idem XVI. 63.

Barbaricam assiliens magno clamore bipennem Incutit.

Larus, juvenis Cantaber incurrit in Scipionem bipennem. Nota: *assiliens* nec regitur a proximo nomine: *clamore. Pedibus,* non *clamore assilimus:* nec ab accusativo *bipennem:* Quid enim? *assiliens bipennem.* Absolute ergo *assiliens* ponitur.

Hor. III, Od. 24. 17. *Immunis aram si tetigit manus,*

Non sumtuosa blandior hostia

Mollibit aversos penates

Farre pio & saliente mica.

In constituendo verborum ordine non leves, scio, sunt Commentatorum dividiae: Interpretum vulgus nihil hic audio, plus habet caliginis & fuliginis, quam Vulcani barba. Mihi quidem & multis me doctioribus

ribus satisfacit omnium optime Bentlejus ὁ πάντων. Sensus: Non blandior (i. e. non blandius) mollibit aversos penates sumtuosa hostia, quam, quam far pium & saltens mica. Hic hostia sumtuosa non regitur a propinquitate comparativo blandior, sed est Nominativus. Quod & uterque scholasticus testatur. Blandior ergo remotiorem regit vocem,

Claudian. in Prob. p. m. 284.

dominum gavisa coronat

Terra suum.

Dicimus quidem; id gaudet. Quis vero hic connectat: Terra gaurra gaudet dominum.

Similis huic locus est AEn. I. 694.

& gressu gaudens incedit Juli.

ubi Cerda sic ordinat: Ascanius simulatus sive Cupido gaudens, i. e. us, i. e. alacris, incedit gressu Juli.

AEn. XII. 818 Juno ad Jovem:

Cedo equidem, & pugnas exosa relinquam.

Juno non pugnas exosa fuit, sed adspectum victoriae Trojanæ, & case, & cædis Turni.

AEn. V. 620. de Iride.

Fit Beroe, Ismarii conjux longaeva Dorycli,

Cui genus & quomdam nomen natique fuissent.

Td cui non ad Dorycli, sed ad remotius Beroe referendum vid. David. Donatus & Cerda. Conf. AEn I. 161. ubi similis difficultas.

Sed ohe satis! aliquis inclamabit. Manus erendum est, non sat, non sacco! Agnosco & fateor. Sed coguntur in talia descendere passerculi Herculi & columbuli nostri ad Armigeram Jovis volucrem comparati. Non enim aliter se tuentur. Si quis voler, paginam, Lector, unam & alteram alteram transfiliat, quamquam in explicandis Auctoribus utilia monita exhibe exhibentes. Ne quid præteream, quod aut vindiciis priscæ lectionis vicinum aenum aut sententiae nostræ robur adferat: Poetæ Amphibologias amant & quasi & quasi compacto sectantur. Una vox utrinque vinculis apta aut adstricta reperitur, sensu utroque commodo. Sed quid Amphibologias, ut ως εν παρόδῳ moneam dixi? Amphibolias rectius dixisse. Vulgator illa alte illa altera est locutio, licet deterioris notæ, ideo imprudenti sub stili acumen cumen venit. Vide ea de re docte disputantem Henr. Stephanum in DE AB' E ABUSU GRÆCÆ LINGUÆ, quem cum notis polissimi magistri sui irtri sui ineditis denuo publicavit Frid. Guil. Roloff, magno literarum & auct. & auctorum,

Gellii

Gellii in primis, cui opem parabat criticam, damno & luctu erepti, cujus ego absinthium malo, quam Baviorum quorumdam detrectantium mel Corsicum. Tam culti oris, tam secundi fuit ingenii. Et nunc interest famae & utilitatis ad quos adparatus ille Gellianus quomodo cumque per-
venit, ne contubernium Musarum vel ipsis rudimentis illis posthumis trau-
dent. Sed e diverticulo in viam

Æn. I saevitque animis ignobile vulgus. Ignobile & ad animis & ad saevit pertinet.

Æn. VII. 120. Salve fatis mihi debita tellus.

*Sil. II. 169 Pernici velox cursu rapit incita membra, cursu regitur a ve-
lox, a rapit, ab incita.*

*Idem XVI 54 obliquo telum reflexum Marte rotabat, telum & ab infle-
xum & a rotabat pendet.*

Æn. V. 852 de Palinuro somnum excutiente:

*Talia dicta dabat, clavumque adfixus & haerens
Nusquam amittebat.*

*h. e. ad clavum fixus, ad clavum haerens, clavum nunquam amittebat.
clavum utrinque regitur.*

conf. Æn III. 184. Sil. XVI. 289. Æn. II. 604.

Poëtæ, etiam alii auctores, ejusmodi positu verborum frequenter delectantur, qui prima fronte solœcismum tyronibus habere videtur. Idque data faciunt opera, quasi adfectasse videantur.

Ter. Heaut. Act. I. Sc. I.

*Tu illum nunquam ostendisti, quanti penderes, id est, quanti tu il-
lum penderes.*

Æn II. 24 Huc se proiecti deserto in litore condunt.

Tib. I. El IV. 13. Longa dies homini docuit parere leones.

Ter. Andr. II. 33. Ipsius (Simo) sibi esse injurius videatur.

Sensus: Simo ipsis sibi videatur injurius in te esse.

*Æn XII. 865 Hanc versa in faciem Turni se pestis ad ora Fertque re-
fertque sonans*

id est: Turni ad ora, pestis sive Furia se fertque refertque.

*Salust. Cat c. I. Omnes homines, qui sese student praestare ceteris ani-
malibus ubi larga manu dabit exempla Cortius de Pronominum
positu.*

Jeci non parvo, &, vereor, nimio adparatu fundamenta firmissi-
ma constituendæ sententiæ nostræ in explicando Æneidos loco occupatæ:
quibus probe munitus ac fatus ut optime confido, ita nescio, num manum
istam

istam Criticam de tabula hac retentura sint; tempus doceat, spes pr., spes promittit, fiducia causæ lenocinatur. Ad symbolas, quas præmisimus, ex his, exegeticas ludibundi criticas quoque opes addemus, sed quasi in aqua funqua fundatas, nullasque, sic edico, radices altiores habituras, eo tamen consilio vnsilio vulgaris, ut pateat, quam prona sit facultas & facilis provincia emendamendi autores sine Codicu[m] auspiciis. Non serio rem agemus, sed ludicræ exercitationis causa, & quantum prurigo emendandi a copiis instrus instructa sit, periculo facto, ingenio nonnihil indulgentes, leviore locum nostrum tenetabimus brachio. Eo non pauci consilio ad lectionem auctiorum tamquam ad aucupium se accingunt, non ut discant, & mirentur, sed iur, sed ut captata elegantiæ inferciendæ occasione, ex suomet scriptorem doceant genio loqui. Ergo si forte in venatu illo Critico pernoctantes peculis peculiares & fere singulares cujusque auctoris locutiones in casses traxerint Cterint Criticos, illico se ad praedam accingunt dapesque futuras, locum jugulant & gulant & excoriant, quasi in mutuum auctorem inquinandi & lacerandi certamen itamen ingressi.

Fac, ergo, quod pernego, locum nostrum Virgilii exulceratum esse, & mortifero intabescensem morbo urgeri, somniarem primm primo, hanc emendationis medicinam esse faciendam.

Nec Teucris addita Juno

Nusquam aberit.

Juno non addita, id est contraria Teucris Nusquam aberit. Prima. Prima in Nusquam litera facile potuit absorberi, similitudine præcedentis syllabis syllabæ no. Quod fieri sœpe in Codd ne illi quidem dubitabunt, qui de omnibus dubitate solent, Bentlejus in Hor. Epod. VI. aliique ad sacram hanc n hanc non raro confugiunt ancoram. Generatim notandum, primam vocis literas literam sœpe amanuensium vitio vel injuria ævi abesse. Ex solis Prudentii Ccentii Codd. vocabula capite truncata hæc adferam: Confunduntur *flatus* & *atus* & *adflatus*. *uligo* & *fuligo*. *ambit* & *tambit*. *ortus* & *partus*. *unctus* & *vinctus* & *vincitus*. *acris* & *sacris*. *aut* & *baut*. *acie* & *macie*.

Quid si imago hujus lectionis οὐαμιὸν χρυσὸν gerens eerens ex porta Somni candenti elephanto perfecta evolarit, pulchrem corneam, cneam, qua veris facilis datur exitus umbris. Ecce Icelos & Morpheus imo Mimo Mercurius ὀνειροποὺς veri similius immittunt commentum. Fave Lectwe Lector.

Nec Teucris abdita Juno

Usquam aberit.

Abdita, occulta, insidiosa, technis teclis & occultis agelis agens dolis. Tam certo seio, hanc lectionem veram, quam menatum esse. Qusse. Quid enim? Silius II. 595. magistrum suum Maronem imitatus: agit abdita abdita *Erinnys*. scilicet

scilicet ut desperent salutem, damnent cibos. Frustra ibi est post Modium, Heinsius & Drakenborgh; qui malunt *addita* Erinnys. Lectio hæc, centum licet Codicibus vallata, non interpretatione, sed emendatione indiget. Adferunt quidem pro se, (sed re vera contra se) colorem traxisse Silium ex nostro loco Virgilii: *Teucris addita Juno.* Sed petunt τὸ ἐν ἀρχῇ. Prima Virgilii in hoc loco manus fuit: *Nec Teucris abdita Juno. Abditus* pro callidus recte dicitur. vid. Ov. II. met. 749. Aglauros *abdita* videt secreta Minervæ. i.e. dolosa.

At quantumlibet hæc placent, egoque aliquando vocem *abdita* sic exposui, cum per transennam viderem, nunc probabilior venit in mentem, (tam illa capax, tam inexsaturata est) interpretatio: *Juno abdita*, proprie, quæ abdedit, seorsim dedit, sejunxit sea Teucris studio & favore. *Abdita præsidia* per *remota* viri docti explicuerunt in Sal Cat 50 num. 4. & spero obtemperaturos esse interpretes. Sil. VI. 21. de Bruttio, strenuo juvene:

- - - nec magnanimis puer abdere sese

Pubescente gena castris optarat.

Abdere se est exesse castris, ut divinus ille explicat & vindicat hanc γραφὴν Gronov. Lib. IV. c. 8. de Pecun. vet. adducto etiam Versu Tib. II. El. I 82.

Et procul ardemies hinc, precor, abde faces.

Miror tam venustam lectionem aliorum potuisse effugere diligentiam. Eat aliquis, & veterem mordicus tueatur lectionem, nugas alet, insciæ soboles, alumnas pertinaciæ atque supinitatis.

Posset tamen quis beatam ingenii secundi venam exhaustam cavillari, quod ne fiat, en sub manu subnascitur aliud forte melius & exasciatius, tam nativum, tam accommodatum, quod Tibi Lector, in mentem venit, simulac locum tetigisti: Lege meo periculo:

- - - Nec *Teucris agnita Juno* - - -

Usquam aberit.

Dixerat Sibylla: Nec tibi (Æneæ) Simois & Xanthus, nec Dorica castra, nec novus Achilles deerunt. Juno etiam, vetula illa Trojani nominis hostis, rursus agnosceretur, nusquamque tibi aberit. *Agnitus* de cognitione ejus rei dicitur, quæ olim acta fuit nobis. Probarem vocis vim & usum. Sed viris eruditis, non rudibus aut pueris scribimus.

Plura, Lector, tentare nolueram, quippe tardior ad effingenda commenta & ad emaculandos auctores, cum laurum illam Criticam vix dum momorderim, sed ecce, unicum adhuc succurrit, quod, si protulerimus,

mus, omnia in hunc locum dicta erunt, quæ Critices auxilio possilio possumus.
Eo scilicet nos dicit Te, Lector, juvandi studium!

Scribe: - . . nec Teucris REDDITA Juno
Usquam aberit.

Tuam fidem, Apollo, nonne ego divinus?

Additus & redditus librariorum oscitans natio confudit aliquidit aliquando.
Vid. si tanti est, Broukhuf. ad Tib. II. 2. 22. Sententia verborum corum congruit cum ea, quam adjecimus proxime. Vel sic accipienda erit: *Erit: Et Juno Teucris reddita musquam aberit Teucris.* Juno hostis rursus ab Tus ab Teucris agnoscetur, nec locus Italiae, quo aberit, invenietur. Quid ais? Id ais? Lector, rides conatum nostrum πολύτροπον? Vicissim ego rideo, neque tneque te, neque alias conari valuisse, quod nos perficere valuimus. Rem vide em vide modo, & quanti sit sapere, intelliges. Tantum ex Critica penu.

Joculari, ut reor, armorum Criticorum velitationi satis dat satis datum est: Satius nunc erit, ut telam malimus commentationis hujus detexere et texere, quam prædiscendo illa bella seria in campo Critico οργυθαντιῶν Dāv Dispiciamus, si firmo tibicine fulta satis est lectio verus, quam titubet ac ibet ac vacillet lectio nudius tertius & a sepiam calami Heumanniani orta:

nec Teucris (addit) Juno
Usquam aberit.

Gratulor aliis, in exquirendis & perscrutandis veterum monumeronumentorum singularibus locis, si adeo felices fuerint, ut tam importunam, tam im, tam somnolentam historici interlocutionem addit in medio & perpetuo, in cōuo, in concitato & enthuſiaſtico vaticinantis sermone invenerint. Evidem ne fam ne fando audi. Plebecula βανάυσων, imo extrema cavea altior gens scio, is scio, ad tertium quodque in serendis sermonibus verbum formulam historicam, *air,* *inquit,* *dixit* &c. iterat & repetit, at similem Poetarum principi principi qui dat balbutiem, in nassam suam vix me pertrahat. Suam sibi talium talium auctor rem habeto. Locus ex Aen. VI. 854 ἀπροσδιονύσως allegatur. Aatur. Anchifis umbra in Elycio sermonem habet. Dixerat. Sermonem subsecem subsequebantur non obscura admirantium auditorum indicia, gestus, nutus, finutus, significaciones. Admiratio tanta stimulis excitat novis Anchisen, ut sen, ut sermone novo plura admirabilia pandat. Optime hic quadrat:

Dixerat Anchises, atque hæc mirantibus addit. Addere, scildere, scio, apud poetas de chria, de sermone qui facto adnectitur, adhibetur. Aetetur. Aen. II. 591. narrat Aeneas de Venere, matre sua:

dextraque (me) prebensum
Continuit, roseoque hæc insuper addidit ore.

Non

Non ita autem in medio sermonis cursu. Quin *Aen.* VI. 65. formula illa historica plane omittitur, licet Sermocinatione finita fiat apostrophe ad aliam personam. Anne ergo hic poëta in continua sermonis serie, in perpetuo illo flumine oscitet, & jejuni ruspatoris more ineptam eruet buccellam? Verum enim vero λεπτολογεῖν dixeris me, Lector, si grassantem, & latius opinione tua grassantem examinaveris licentiam, qua Corrector ex *Juno* vocem trium syllabarum efficit. Ludos, scio, facit Vir Ingeniosissimus, at quo plausu, nescio. Certe Linguæ Latinæ Genius parum adnuet. Quodsi illa divina dialyseos vis tam promiscue, tamquam Deus aliquis ex machina, advocari potest, jam tertiam Cel. Auctor in loco priore exsculpere potuisset lectionem:

Scindit se nubes & purgat aëthera. Apertus Restitit Aeneas.
Nam fuit, qui *Aen.* IX. 24. sic legit:

Multa Deos orans oneravit aëthera votis.
Jam collaudabimus versiculum Bunelli:

Ventilat hic vespas, dispungit oëstros.

Jam obsequemur monitis Viri cuiusdam non indocti, & Censori suo, quod ipse testor, laudato, sed præcipitantia quadam vapulanti, qui *Aen.* III. 74. scandebat:

Nereidum matris & Neptuno Aëgeo.

Vid. Celeb. DORVILIUS, Patronus ante hoc fere decennium & Præceptor meus gratae mentis pietate, sed numquam satis colendus, in Vanno Critica Cap. IX pag. 366. & pag. 402. a cuius, si quid in his valeo literis, manu ὡς ἐν πρώτων ὀρύχων me factum libenter recordor & profiteor ingenue. Bene sit literarum Statori tanto!

Nititur Cel. Heumannus auctoritate vocis *Iulus*, quod tribus currere syllabis e Virgilio probat. Supersedere poterat molestia & onere probandi. Vix in poëtis, priscis, duabus *Iulus* effertur & scribitur syllabis. Apud Hor. IV. Od. 2. videtur sic ponи. Sed Cunninghamius jam huic occurrit difficultati. vid. Vannus Crit. pag. 402.

Vox *Iulus* est origine Græca. Græci non habent literam Ιδ. Pauwius ultrajectinus hac litera fortunas Græciæ beans ridetur Doctissimo Dorvillio & vapulat. Bene ergo tribus syllabis vox *Iulus* effertur, ut Græcum ΙΣΛΟΣ. At non temere & sine auctoritate veterum in eumdem ordinem cogendum est nomen Junonium. *Junonis* etymon vero

quam proxime dicitur a Jove vel Juvando. Jovieno quasi, v̄quasi, vel Juvieno. Analogia est regula Lesbia, cauta manu adplicanda. Hæc. Hæc si ubique valet, liceat & hunc extundere versum: *Debita Crisis iners i iners Latii pervertit iura.*

EMENDATIO TERTIA.

Æneid. V. 751.

„*Animos nil magnæ laudis egentes.* Ita vulgo legigo legitur, nec latine, nec ullo commodo sensu. Scriplerat scilicet poëta et poëta *agentes*. „Quod in markiano codice legi testis est Mavicius. Agere higere hic non est „facere, sed facere conari: quo quidem sensu id verbi perfidi per frequenter „usorpatum. Igitur *animi nil magnæ laudis agentes* dicuntur, suntur, qui nihil „agunt, id est nihil moliuntur, quod magnam laudem adferat adferat: mentes „non generosæ & altæ, sed humiles & verae laudis cupiditate oviditate vacuae.

Vulgo sic ordinant verba: *animos egentes nil magni magnæ laudis.* Ut *nil* sit quartus casus, qui secundum regat. *Nil laudis*, id *dis*, id est, nullam laudem egentes. *Egere ἀγχαιως* cum quarto casu jungitur & jungitur. Probant Cerdæ. Probant alii. At dulcior & elegantior est verbæ verborum collocatio: *animos nil (id est non) egentes magnæ laudis.* *Nil Nil pro non* ponni tironibus notum est.

Quomodocumque tandem accipiuntur verba quæ capitæ capitaliter hic Vir doctus lacessit, sensum commodum dabunt, ratioque salva salva erit Latinitatis. Attendas Lector, συναφεία & universitati verborum verborum, nec præceps sinceram illam veteremque de loco movebis lectionelectionem.

Iris, Junone instigante, anum Beroen simulans persuadet Troas in navo asin navium Trojanarum incendium, ut ita spes viris in Italiam eundi præcidatur. Ænea precanæa precante imber cœdens extinguit flammarum, incolumes manent quatuor naves. Æneas in æstu h[ab]it in æstu hoc curarum dubitat, Italiamne pergit, an in Sicilia confidat?

NAUTES senior, solatus Æneam sic suadet Æn. V. 711. seqq.

*Est tibi (Æneæ) Dardanius divinæ stirpis Acestes,
Hunc cape consiliis socium, & conjunge volentem:
Huic trade, amissis superant qui navibus, & quos
Pertæsum magni incepti rerumque tuarum est,
Longævosque fenes ac fessas æquore matres.
Et quidquid tecum invalidum metuensque pericli est,
Delige, & his habeant terris, sine, mania fessi:
Urbem adpellabunt promisso nomine Acestam.*

ANCHISIS umbra postea in somno adparet Æneæ, Nautæ consilium profluum probat & commendat. Paret Rex Trojanus, fit exsecutio consilii. Sic enim v. 746.

*Exempli socios, primumque accersit Acestem:
Et Jovis imperium, & cari præcepta parentis
Edocet, & quæ nunc animo sententia constet.
Haud mora consiliis, nec jussa recusat Acestes.*

Trans.

*Transcribunt urbi matres, populumque volentem
Deponunt, Animos nil magnæ laudis egentes.*

Ex his adpareret, quinam sint animi nil magnæ laudis egentes: 1. qui superfluent amissis navibus, sive, quos quatuor incolumes capere non potuerunt naves. 2. Quos pertæsum est magni incepti rerumque Æneæ. 3. Longævi senes. 4. Matres fessæ. 5. Quidquid invalidum est metuensve pericli.

Deinde, quid magna sit laus, cujus animi isti non egent explicatur locutione: magni incepti, nempe excitatio Trojanæ in Italia imperii & societas hujus gloriae intelligenda est. Cel. Heumannus injuriam nonnullis Trojanorum facit tam promiscue & communiter exponens: *humiles, laudis cupiditate vacuos.*

Vide sodes, Lector, artificium Poetæ, qui ambiguam data opera posuit phrasin, ut aliter atque aliter de novæ in Sicilia coloniæ diversis civibus accipi possit & debeat. Animos vocat *nihil magnæ laudis egentes.* Explicari sententia potest α) κατὰ Μετάληψιν. Nam non egere saepe significat, habere aliquid, non carere. Sal. Cat. 51. 37. *Majores nostri neque consilii, neque audacie umquam eguerunt.* Hoc est, semper prudentia & fortitudine instructi fuerunt. Æn. VIII. 299. in hymno Herculis:

Te non rationis egentem,
Lernæus turba capitum circumstetit anguis.

Hercules habuit rationem & artem, qua recrescentia hydræ colla penitus excideret. Æn. XI. 27. quem (Pallanta) non virtutis egentem
Abstulit atra dies.

Atqui Evandri filius ille strenuus fuerat, ut aliunde patet.

Dixi, talia loca, in quibus non egere hoc usurpatum sensu occurrit, explicanda esse per Metalepsin. Ex eo enim, quod non requirimus, non desideramus aliquam rem, colligitur, nos eam habere. Fructus est finis desiderii.

Transferamus hæc ad nostrum locum. Non erit salebrosus, pedem inostensem facile referemus. Coloniæ Trojanorum Siculæ dicuntur animi nil egentes magnæ laudis, hoc est, longævi senes, matres tot periculis defunctæ, reliqua illa pars ideo relictæ quia capere non potuit eam navium incolumium paucitas: hi omnes magna jam abundabant laude, quippe tot belli periculorum socii & viarum comites.

6) *Kata εἰρωνείαν* exponere poteris locum nostrum, si spectes metuentes peri-
cli vs. 716. pertæsos magni incepti vs. 714. quibus aspera visa maris facies & non tolerabile nu-
men Junonis vs. 767. qui fugæ noluerant perferre laborem. STOICORUM distinctio inter
opus habere & egere hæc est. (conf. Sen. Ep. IX.) ut illud notet lene & moderatum, hoc ni-
mum & inpotens desiderium. Illud commoditatis, hoc necessitatis sit. Illud Sapientis, hoc
Stulti proprium. Interpretatio hinc subnascitur evidens & descriptionem reddens urbanam
& faciem: Turba Trojanæ in Siciliæ relæcta opus habebat quidem insigni illa gloria & laude,
ex futuro in Italia imperio resultatura, sed non eguit illa; Sapientiores, si Deus placet, fuerunt
Ænea, lectaque illa & bello vivida juventute, quæ Italianam illam fugientem persequi, quæ
antiquos revolvere casus & pericula nova subire nil dubitavit, ob nimium illud & inpotens
gloriae studium. Poëta Stoicas lacutiones amat. conf. Serv. ad Æneida passim. Amat Iro-
niam, conf. Æn. XI. 365. Æn. X. 72. & 649.

7) *Kata δόξαν*, sive opinionem, si interpreteris phrasin, sententiæ magis, & ora-
tioni & que consulta erit. *Animi nil egent magnæ laudis*, hoc est, pro iudicij sui modulo pu-
tant se non egere, id est opus habere magna laude. Apud Terentium Simo, postquam desto-
machatus abdicaverat quasi Pamphilum filium, qui clam Simone uxoris in loco habuit Gly-
serium, abrumpit sermonem Andr. V. III. 18. his verbis:

Imo

Imo habeat: valent: vivat cum illa. Pamph. Mi pater! i pater!

Simo: Quid? mi pater! quasi tu bujus indiges patris! s patris!

Domus, ux., liberi, inventi invito patre.

Simo vult: Tu bujus, id est, honesti & severi patris non indiges: ita igitur: ita rem tuam instituisti, ita praeceperis, ut non putas te egere sive opus habere hoc pere hoc patre.

Nihil frequentius in explicandis auctoribus, quam ut ad judicium & opinionem alterius verba auctorum referas. H̄r. II. Od. 18. insaniam villas in marissim in maris litora exstruentium insectatus: Maris Bajis obstrepenis irtges submovere littora, parum locuprum locuples continente ripa. III. Od. 24. 62. Curiae nescio quid semper abest rei.

Curtæ rei, id est parvis opibus ex aestimatione avari, quibusq; si, quibus semper quid abest. Semper enim avarus eget, ut Horatius alibi.

Sic ap. Ter. Heaut. Act. I. Sc. II. 30. parentum injuria, non veræ, sed veræ, sed suspicione filiorum tales, quia parentes frena & retinacula licentiæ juvenili solent injicere, t. injicere.

Apud Ov. II. Fast. 623. cui pater est vivax. Loquitur de filio patrimonio patrimonii quam parentis amantiore, cui parentis dives nimis vitalis est, licet trahat magis vitam, qd vitam, quam agat præsenio.

Tertia hæc loci hujus explicatio eo magis arridet nobis, quod jis, quod pauciores, imo quod sciām, nullos nomenclatores & advocatos est naūta.

δ) Kata Melōstiv sive Attotyta, quæ hic non ineptam ineptam efficiet sententiam locum nostrum capies. Populi volentis animi non egent magnæ laudignæ laudis: id est contemnunt, vilpendunt, spernit magnam in excitando Italæ imperio gloriam, Coriam, Confirmat hanc expostionem superior locutio: quibus pertaesum est magni incepti rerumq; rerumque Aeneæ. Urget celebritas hujus Schematis. Vid. Ter. Heaut. I. Sc. I. 47. ubi Menedes Menedemum patrem iracundiorum pœnitent durioris in filium animadversionis: Ubi rem rescivi, (t. rescivi, ait,) capi non humanus (alii non humaniter) animum ægrotum adolescentuli tractare. Id estre. Id est, duriter & inclementer. Exempla dat plurima Cortius, diligens observationum commenti commentator, ad Salust. Cat. c. 3. & ad Cie. Fam. IV. ep. 5. not. 4. Ovidii locus V. Fast. 230. hui. 230. huc adprime facit:

Sancta Jovem Juno, nata sine matre Minerva

Officio doluit non eguisse suo.

Conf. Æn. XI. 701. 725.

ε) Kata ῥητὸν, & quam simplicissime mentem Poetæ si Poetæ si declaraveris, laterem non lavabis. Animos nil magnæ laudis egentes, id est, non desiderant desiderantes magnam gloriam. Sic etiam ad h. I. Cerdo, licet fluctuans & æstuans, παραφράζει: Φράζει: gloria non adpetentes. Egere proprie notat desiderare, vel réin vel rei usum. Si persona eget, sona eget, directe & vere desiderat. Si res eget, analogicum est desiderium: status ejus rei desiderare desiderare videtur. Hor. Sat. I. 59.

At qui tantuli eget, quanto est opus, is neque limo limo

Turbatam baurit aquam, neque vitam amittit in undis. in undis.

Æn. II. 521. Hecuba ad Priamum inbellem vindicem:

non tali auxilio nec defensoribus istis

Tempus eger.

At Æn. VI. 37. Sibylla Æneam a contemplatione celatarum forium in forium templi revocans, non hoc ista sibi tempus spectacula poscit. poscit.

NON EGIT, qui non opus habet, non desiderat, ut apud Hat apud Hor. I. Od. 22. Integer vita non eget jaculis vel arcu. Cic. II. N. D. 57. In somno oculis ad oculis ad videndum non egemus. Tusc. IV. 24. Tracta definitionem fortitudinis, intelliges eam stomacho stomacho non egere. Propositionum nobis erat, propter verbi hujus ambiguitatem, significaciones singulæ singulas spinosas aliquando & intricatas, subtiliori definitione hic explanare: nec nullas cogitationi cogitatione & observatione inter legendum copias optimis ex Auctoribus collegeramus. Sed angustiæ paugustiæ paginarum aliud suadent.

Terminus

Terminus hic esto nostræ commentationis. Avocat stilum propositi instituta ratio ad Patronos, Fautores & Amicos, Gymnasii nostri Natalitia, favore & præsentia sua condecoratos. Quibus argumenta declamationum tamquam in brevi proponemus tabella, & quam quisque juvenum lectissimorum, ad dicendi gloriam adspirantium, personam sit ornatus, quanto fieri potest verborum compendio, indicabimus.

I. Ante meridiem.

- 1 Carolus Fridericus Block, *Stargardensis*, Venusinum vatem a Scepticismi crimine liberabit. Oratione Germanica.
- 2 Johannes Christophorus Trautwein, *Berolinensis*, Libertati Civili de Regii Anti Machiavelli merito gratulabitur, & Politicos Machiavellizantes perstringet. Carmine Latino.
- 3 Christianus Daniel Gottlob Vogel, *Berolinensis*, Verticordiam Regii Anti Machiavelli vim in emollienda tyrannidis crudelitate prædicabit, adnexo optimo pro salute & gloria Heros nostri optimi Maximi voto. Carmine Latino.
- 4 Gotthilff Fridericus Böldike, *Plänitz-Marchicus*, de Anima sibimetipsi ignota germanice differet.
- 5 Christianus Fridericus Wachsmann, *Berolinensis*, carmine Germanico barbariem Athorum detestatus, humanæ naturæ impressa Numinis summi vestigia & indicia prædicabit.
- 6 Georgius Philippus Gandert, *Kyritzensis*, quo jure Humaniores literæ scholastice dicantur, inquiret. Oratione Latina.
- 7 Fridericus Wilhelmus Bona, *Weesoviensis Marchicus*, Philologiæ Græcæ suspiria & lacrymas germanicis exponet versibus.

Actum porro Dramaticum,
qui inscribitur: PARNASSUS ARCADICUS,
Elegiaco aperient carmine sequentes:

- 8 Theodorus Carolus Georgius Woltersdorff, *FridrichsFelda Marchicus*, Prologum aget, & Parnassi Arcadici Topthesia expedita, Phœbum barbarum & Musas mimicas describet.
- 9 Gottfried Lebrecht Betge, *Dobberzina Marchicus*, Phœbi Arcadici personam sustinens, Humanioribus literis invidiam conciliabit publicam.
- 10 Gotthilff Erdmann, *Fürstenwaldensis*, Phœbus erit verus, & causam literaturæ politioris orabit, objectaque Arcadica confutabit.
- 11 Johannes Heinricus Gandert, *Kyritzensis*, in persona Clius Musæ, Criticos & Grammaticos ab ignorantia Logicæ infamia Logicaque servitute absolvet.

DEMUM

- 12 Christoph. Abrah. Seidel, Manibus Byrrhmannsthalianis, parentabit, carmine German.

II. Post meridiem.

- 13 Joach. Fridericus Rachow, *Zehdenikenis Marchicus*
- 14 Fridericus Gottlieb Jahn, *Berolinensis*

) Dialogo Germanico de religionis
Luthe.

D

- Lutheranæ veritate different. Prior Pontificium aget disputatorem, methodo Nicolii, Valerii, Bossueti, Varillasii &c. Posterior Lutheranos defendet.
- 15 Johannes Christianus Groskopff, Berolinensis, Divum Hieronymum, Alphabetarium magistrum sistet Oratione Latina.
- 16 Augustus Gotthilff Scharto, Linumensis Marchicus, victorias Friderici II. canet Germanice.
- 17 Casparus Lebrecht Wagner, Wandelitz Marchicus, de plumbeo Carminum in nomine Iudentium acumine differet, quod ad veteres Poetas adtinet. Oratione Germanica.
- 18 Johannes Fridericus Hensel, Bernaviensis, continuabit argumentum & frigus jejunitatemque recentiorum notabit Poetarum.
- 19 Daniel Bartholomaeus Scharto, Linumensis Marchicus, oratione Germanica expediet, cur olim Artiam & Virtutum praesides Deas potius quam Deos fecerint?
- 20 Otto Fridericus Pruwer, Bröllinenensis Marchicus, aget de Machiavellismo Disputationum publicarum. Oratione Latina.

Excipiet hæc Elegiaco Latino contextus Actus Dramaticus:

Umbrae Criticorum Ecclesiazusae.

- 21 Daniel Fridericus Sauer, Gransea Marchicus, Prologus erit, Campos Elysios describet, accessumque ad judicium Umbrarum preparabit.
- 22 Joh. Godofredus Gæschel, Sedinensis, Umbra prima, Climum, illum subterraneum viatorem, in Elyrias Criticorum sedes irrumpentem, reum aget.
- 23 Christophorus Abrahamus Seidel, Schaumburgensis Marchicus, Umbra secunda, documenta recitat, injurias Climi expendet, Ecclesiazusarumque nomine supplicii pronuntiabit sententiam.
- 24 Ernestus Heinricus Sauer, Marienborna Halberstadiensis, Umbra tertia, Menippi fungens persona Hipponaëtum Climo canet præconium.
- 25 Fridericus Claudius Litzmann, Primislaviensis, Supplicis Climi querelam, satisfactionem, obtestationes & veniae preeationes proferet.
- 26 Johannes Augustus Pruwer, Bröllinenensis, Umbra quarta, Ecclesiazusarum Umbrarum nomine veniam Supplici & potestatem ad superas oras remeandi faciet.

Colophonem inponet Solennitati

- 27 David Fridericus Krüger, Predikowiensis Marchicus, qui Encomium & vindicias Aloysiae Sigeae oratione Germanica pandet.

Coll. diss. A. 8, misc. 8